

משלי טו

{טו} כָּל יָמֵי עֵינֵי רָעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָּמִיד:

מצודת דוד - כל ימי עני רעים - עם כי מצוי לו די מחסורו כי יתקנא בעשירי העם ורעה עינו בשלהם אבל מי שיש לו לב טוב לבל ירע עינו בזולתו ישמח בחלקו וימיו נדמים לו תמיד כימי משתה ושמחה :

רלב"ג כל ימי עני רעים - כל מי שהוא עני בדעות כל ימיו הם רעים אך מי שהוא טוב שכל שמח בכל ימיו כאילו יעשה משתה בכל יום עם שתמיד הוא שותה מנחל עדני נעימות הדעות :

עבודת הסבלנות- מעשה מחכם ותם 4

ואצל העולם הִיָּה ללעג, והשיגו תאוותם בו, שִׁמְצָאוּ מִמִּי לְהִתְלוֹצֵץ כְּרָצוֹנָם, כִּי הִיָּה נִדְמָה לְמִשְׁגָּע, וְהָיוּ בָּאִים בְּנִי- אָדָם, וְהִתְחִילוּ בְּכֹנֶה לְדַבֵּר עִמוֹ בְּשִׁבִיל לְהִתְלוֹצֵץ, וְהָיָה אוֹתוֹ הַתֵּם אוֹמֵר: רַק בְּלִי לִיִּצְנוּת! וְתִכְף שֶׁהִשִּׁיבוּ לוֹ בְּלִי לִיִּצְנוּת, קִבֵּל דְּבָרֵיהֶם וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּם, כִּי יוֹתֵר לֹא הִיָּה רוּצָה לְהַעֲמִיק לְחֶשֶׁב חֻכְמוֹת, שֶׁגַּם זֶה בְּעִצְמוֹ לִיִּצְנוּת, כִּי הִיָּה אִישׁ תֵּם, וְכִשְׁהָיָה רוּאָה, שֶׁכּוֹנְנֶתֶם לְלִיִּצְנוּת, הִיָּה אוֹמֵר: מַה יְהִיָּה כְּשֶׁתְּהִיָּה חֻכְם מִמֶּנִּי? הֲלֹא אֲזִי תְהִיָּה שׁוֹטָה, כִּי מָה אֲנִי נֹחֵשֵׁב?! וְכִשְׁתְּהִיָּה חֻכְם מִמֶּנִּי, אֲדַרְבָּא, אֲזִי תְהִיָּה שׁוֹטָה!

(כֹּל זֶה הִיָּה דְרָכֵי הַתֵּם וְעֵתָה נִחְזֵר לְעִנֵּן רֵאשׁוֹן) בְּתוֹךְ כֶּף נַעֲשֶׂה רַעַשׁ, שֶׁהַחֻכְם הַנִּלְנוֹסַע וְיָבֵא לְכָאן בְּגִדְלָה וְחֻכְמָה גְדוֹלָה, וְרַץ הַתֵּם גַּם-כֵּן לְקִרְאָתוֹ בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה, וְהָיָה אוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: תֵּן לִי מִהֵרָ הַיּוֹפָא; אֵלַי לְקִרְאָת חֲבֵרִי יְדִידִי לְרֵאוֹתוֹ, וְנִתְּנָה לוֹ הַפְּעֻלָּץ, וְהָיָה רֵץ לְקִרְאָתוֹ וְהַחֻכְם הִיָּה נוֹסֵעַ בְּעִגְלוֹת-צֶבַע בְּגִדְלָה וְיָבֵא לְקִרְאָתוֹ הַתֵּם הַזֶּה וְהָיָה שׁוֹאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ בְּאַהֲבָה, בְּשִׁמְחָה: אַחִי חֲבִיבִי! מַה אַתָּה עוֹשֶׂה? בְּרוּךְ הַמְּקוֹם שֶׁהִבִּיאָךְ, וְאֲנִי זוֹכֵה לְרֵאוֹתְךָ! וְהַחֻכְם הַנִּלְנוֹסַע גַּם כֹּל הָעוֹלָם הִיָּה בְּעֵינָיו כְּלֹא כַּנִּלְנוֹסַע, מִכָּל-שֶׁכֵּן אִישׁ כְּזֶה, שֶׁנִּדְמָה לְמִשְׁגָּע, אֶךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן, מִחֲמַת אֲהַבֵּת נְעוּרִים הַגְּדוֹלָה שֶׁהִיָּה בֵּינֵיהֶם הִיָּה מְקֻרְבוֹ, וְנוֹסֵעַ עִמוֹ לְתוֹךְ הָעִיר.

וְהַשְּׁנֵי בְּעַלֵּי-בֵתִים הַנִּלְנוֹסַע, אֲבִיהֶם שֶׁל אֱלוֹי הַשְּׁנֵי בָּנִים, מֵתוּ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִיָּה הַחֻכְם מְשׁוּטֵט בְּמִדִּינוֹת, וְנִשְׁאַרוּ הַבָּתִּים שְׁלֵהֶם, וְהַתֵּם, שֶׁהִיָּה בְּמִקְוֹמוֹ, נִכְנַס לְבֵית אֲבִיו וִירֵשׁוּ, וְהַחֻכְם, שֶׁהִיָּה בְּמִדִּינוֹת, לֹא הִיָּה מִי לְקִבֵּל הַבֵּית, וְנַעֲשֶׂה כֹּלָה וְאַבּוּד בֵּית הַחֻכְם, וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, וְלֹא הִיָּה לְהַחֻכְם מְקוֹם לְכַנֵּס בוֹ בְּבֹאוֹ, וְנוֹסֵעַ לְתוֹךְ אֲכַסְנֵיָא אַחַת, וְהִיָּה לוֹ שֵׁם יְסוּרִים, כִּי לֹא הִיָּתָה הָאֲכַסְנֵיָא כְּרָצוֹנוֹ, וְהַתֵּם הַנִּלְנוֹסַע לֹא עָתָה עֹבֵדָא חֲדָשָׁה, וְהִיָּה רֵץ וְיָבֵא בְּכָל פַּעַם מִבֵּיתוֹ לְהַחֻכְם בְּאַהֲבָה, בְּשִׁמְחָה, וְהִיָּה רוּאָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְסוּרִין מִהָאֲכַסְנֵיָא וְאָמַר הַתֵּם לְהַחֻכְם: אַחִי, עוֹל לְבֵיתִי וְתַעֲמַד אֲצִלִּי, וְאֲנִי אֶקְבֹּץ כֹּל מַה שֶׁיֵּשׁ לִי בְּקִמְצָא אֶחָד, וְכָל בֵּיתִי - הַכֹּל לְפָנֶיךָ כְּרָצוֹנְךָ, וַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי הַחֻכְם, וְנִכְנַס לְבֵיתוֹ וְעָמַד אֲצִלוֹ.

וְהַחֻכְם הִיָּה מְלֵא יְסוּרִים תְּמִיד, כִּי הִנִּיחַ שֵׁם, שֶׁהוּא חֻכְם מְפֻלָּג וְאִמָּן וְדַאקְטִיר גְּדוֹל מְאֹד וְהָיָה בָּא שֶׁר אֶחָד, וְצוּהָ לוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ טַבְּעַת שֶׁל זָהָב וְעֲשֶׂה לוֹ טַבְּעַת נְפִלְאָה מְאֹד, וְחֻקְקָ שֵׁם צִיּוּרִים בְּדְרָכִים נְפִלְאִים מְאֹד, וְחֻקְקָ שֵׁם אֵילָן, שֶׁהִיָּה נְפִלְאָה מְאֹד, וְיָבֵא הַשֶּׁר, וְלֹא יֵשֶׁר בְּעֵינָיו כֹּלֵל הַטַּבְּעַת, וְהִיָּה לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, כִּי הִיָּה יוֹדֵעַ בְּעִצְמוֹ, שֶׁאֵלּוֹ הִיָּה הַטַּבְּעַת עִם הָאֵילָן הַזֶּה בְּשִׁפְפֵיָא, הִיָּה חֲשׁוֹב וְנְפִלְאָה מְאֹד.

וְכֵן פַּעַם אֶחָד בָּא שֶׁר גְּדוֹל וְהִבִּיא אֶבֶן טוֹב יָקָר, שֶׁבָּא מִמְּרַחֲקִים, וְהִבִּיא לוֹ עוֹד אֶבֶן טוֹב עִם צִיּוּר, וְצוּהָ לוֹ, שֶׁיַּצִּיר כְּצִיּוּר הַזֶּה עַל הָאֶבֶן טוֹב שֶׁהִבִּיא וְצִיּוּר מִמֶּשׁ

כאותו הציור, רק ששגה בדבר אחד, שלא היה שום אדם מבין על זה, רק הוא לבדו. ובא השר וקבל האבן טוב, ויישר בעיניו, והיה לו להחכם הזה יסורים גדולים מן השגיאה: הלא עד היכן מגיע חכמתי, ועתה הזדמן לי שגיאה!

וגם בענין הדאקטיריי היה לו יסורים: כשהיה בא לחולה, והיה נותן לו רפואה, שהיה יודע בברור, שאם ילך לו להחולה לחיים, בודאי מחייב בברור להתרפאות מזה, כי היא רפואה נפלאה מאד, ואחר-כך מת החולה, והיו אומרים העולם, שמת על-ידו והיה לו יסורים גדולים מזה, וכן לפעמים נתן רפואה לחולה - ונתרפא, והיו אומרים העולם: מקרה הוא. והיה מלא יסורים תמיד.

וכן היה צריך למלבוש, וקרא החיט ויגע עמו, עד שלמדו לעשות המלבוש כרצונו, כמו שהיה יודע, וכן החיט ועשה המלבוש כרצונו, רק כנף אחד (שקורין לעפיל) שגה בו, ולא כונו יפה, והיה מצטער מאד, כי היה יודע בעצמו אף שבכאן הוא יפה, כי אינם מבינים על זה, אבל אם הייתי בשפאניא עם הלעפיל הזה, הייתי לשחוק והייתי נדמה כמו יתיר (אדם שעושים ממנו לצנות) וכן היה מלא יסורים תמיד.

והתם היה רץ ובא בכל פעם אל החכם בשמחה, ומצאו, שהוא מצר ומלא יסורים ושאלו: הלא חכם ועשיר כמותך, על מה יש לך יסורים תמיד? הלא אני מלא שמחה תמיד. והיה בעיני החכם לשחוק, ונדמה בעיניו למשגע, ואמר לו התם: הלא סתם בני-אדם, שמתלוצצים ממני, הם שוטים, כי אם המה חכמים ממני, הלא אדרבה, הם שוטים כנ"ל, מכל שכן חכם כמותך, ומה תהיה אם אתה חכם ממני? ענה התם ואמר להחכם: מי יתן, שתבוא אתה על מדרגה שלי! השיב החכם ואמר: זה אפשר להיות, שאני אבוא על שלך, שינטל ממני השכל, חס ושלום, או אהיה חולה, חס ושלום, ואהיה נעשה משגע, כי הלא מה אתה? איש משגע! אבל שאתה תבוא על שלי, זה אי אפשר בשום אופן, שתהיה אתה חכם כמוני. השיב התם: אצל השם יתברך הכל אפשר, ויכול להיות כהרף עין, שאני אבוא על שלך ושחק החכם ממנו מאד.